

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se
Rektorn vid Enebyskolan
susanne.vilhelmsson@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Enebyskolan
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Enebyskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Enebyskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 9 april och den 16 april 2013.

Fakta om skolan

Enebyskolan ligger i utkanten av Norrköpings stad. På skolan går drygt 300 elever, i huvudsak fördelat på årskurserna 7–9. Till skolenheten hör två kommungemensamma grupper, varav det i den ena gruppen även finns elever som går i årskurserna 4–6. De två kommungemensamma gruppernas inriktning är för elever med neuropsykiatriska funktionshinder samt för elever med rörelsehinder.

Skolenheten leds av en tillförordnad rektor som tillträdde tjänsten i slutet av februari 2013. Personalen är indelad i fyra arbetslag, där arbetslagsledarna tillsammans med rektorn bildar skolenhetens ledningsgrupp.

Enebyskolans kunskapsresultat, i form av andelen elever som når målen i alla ämnen i årskurs 9 samt det genomsnittliga meritvärdet har förbättrats de senaste åren. Vårterminen 2012 nådde 82,9 procent av eleverna målen i alla ämnen och meritvärdet var 215,9 poäng. Jämfört med riket når Enebyskolan generellt bättre kunskapsresultat, framförallt pojkarna. En större andel pojkar än flickor når målen i alla ämnen, men flickorna har ett högre meritvärde än pojkarna.

Andelen elever som erhåller betyget Mycket väl godkänt (MVG) varierar mellan ämnena och det varierar mellan könen hur stor andel av eleverna som erhåller MVG. År 2012 var det 39 procent av eleverna som erhöll betyget MVG i bild, medan endast 7,3 procent av eleverna erhöll MVG i ämnena slöjd och teknik. I ämnena idrott och hälsa och biologi var det 5,1 procent respektive 28,2 procent av flickorna som erhöll MVG. Bland pojkarna var det 25,6 procent respektive 2,3 procent som fick MVG i ämnena idrott och hälsa samt biologi.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten på Enebyskolan har varierat över tid, men har de senaste två åren förbättrats. Generellt har pojkarnas kunskapsresultat förbättrats i högre omfattning än flickornas. De två senaste åren har dock differensen ökat mellan elevernas resultat på de nationella ämnesproven i engelska och matematik och det slutbetyg som elever erhåller. År 2012 är det drygt 20 procent av eleverna som erhåller ett lägre slutbetyg än vad de fick på det nationella ämnesprovet i engelska, medan det i matematik är nästan 70 procent av eleverna som erhåller ett högre slutbetyg än vad de fick på provet. I skolan finns en medvetenhet kring differensen, men ännu finns ingen analys som förklarar detta.

Sedan julen 2012 har skolan bytt rektor två gånger och vid tillsynen pågick rekrytering av ny rektor. Skolans kvalitetsarbete har påverkats av detta, men då skolan sedan tidigare har en fastställd och strukturerad plan kring utvecklingsområden har skolans per-

sonal med hjälp av tillförordnad rektorn låtit omständigheterna påverka verksamheten i ringa omfattning.

Utmärkande för Enebyskolan är lärarnas strukturerade arbete kring pedagogiska planeringar av undervisningen. Det ger tydliga avtryck i undervisningen och eleverna upplever en trygghet då de vid examinationer kan se kopplingen mellan en planering av ett undervisningsområde och de matriser som de bedöms utifrån. Av den skriftliga individuella utvecklingsplanen framgår vad eleven behöver utveckla. Men i planen behöver det dock förtydligas vilka skolans insatser är för att hjälpa eleven att utvecklas så långt som möjligt samt att omdömet tydligare anger elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

Eleverna får stöd i sitt skolarbete, men avsaknaden av kurator påverkar skolans arbete negativt, dels i det förebyggande elevvårdsarbetet, dels vid vissa insatser som behöver göras för elever som har åtgärdsprogram. Skolan upprättar åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd. I skolan har det gjorts tydliga insatser för att säkerställa att det är rätt åtgärder som sätts in då en elev befaras inte nå kunskapskraven. Bland annat är det täta uppföljningar för de elever som har anpassad studiegång. Skolan behöver dock göra ytterligare insatser så att åtgärdsprogrammen och besluten om anpassad studiegång uppfyller författningarnas krav.

Av tillsynen framgår att skolan till stora delar erbjuder en trygg miljö. Det framgår dock att det finns enstaka områden i skolbyggnaden som eleverna upplever som otrygga. Skolan har påbörjat ett arbete med att förtäta personalens närvaro i de utpekade områdena. Vidare framgår att det varierar om det råder studiero på lektionerna. Tillsynen visar även att lärare använder sig av disciplinära åtgärder som att visa ut elever från lektioner utan att dokumentera detta.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de brister som identifierats, att rektorn har god kunskap om skolans inre arbete i skolan och tar ett stort ansvar för att skolans personal arbetar utifrån läroplanens krav samt ser till att utbildningen utvecklas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att eleverna har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.
- Säkerställa att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten, som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Enebyskolan har inte någon dokumenterad planering för den närmare utformningen av elevernas inflytande vid skolan. Tillsynen visar att stora delar av elevinflytandet ändå fungerar i praktiken. Klassråd och elevråd genomförs kontinuerligt. Det som inte fungerar är elevernas möjlighet att påverka undervisningens innehåll. Det framgår av intervjuer med såväl rektorn som lärarna att elevernas inflytande över undervisningen inte är tillfredsställande. I skolan finns det en intention att utveckla detta område och tidigare fanns det på dagordningen för klassråd och elevrådet att diskutera kvalitetsfrågor som rör undervisningen. Både lärare och rektorn uppger dock att frågorna inte är prioriterade och det varierar hur mycket arbetslagen i sin tur arbetar med elevinflytande. Både av intervjuer med elever och lärare framkommer att det varierar om eleverna ges möjlighet att ha inflytande över undervisningen. Ofta kan eleverna påverka det praktiska runt undervisningen, till exempel vilken dag de ska ha läxa eller hur de ska examineras i ett arbetsområde. Tillsynen visar dock att graden av inflytande varierar inom skolan och det är upp till varje lärare att avgöra i vilken omfattning man till exempel erbjuder eleverna att delta i planeringen av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll. Vidare saknar skolan en dokumenterad planering av elevernas inflytande.

Författning

4 kap. 4, 6, 9 och 14 § skollagen

Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero**Bedömning**

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att skolan vidtar tillräckliga åtgärder så att eleverna tillförsäkras studiero och en trygg skolmiljö.
- Säkerställa att disciplinära åtgärder dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att skolans personal anmäler till rektorn då en elev upplever sig vara kränkt och att rektorn anmäler vidare till huvudmannen.

Motivering

Studiero, trygg skolmiljö och disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får enligt särskilda bestämmelser i skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. I grundskolan får en lärare t ex visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Vidare framgår att denna disciplinära åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Dokumentation av disciplinära åtgärder utgör ett stöd i arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Det är bland annat ett underlag för att kunna sätta in stödåtgärder samt även ge berörda parter en möjlighet till insyn. Dokumentationen av disciplinära åtgärder vid skolan ska ske på ett lämpligt och användbart sätt. Enligt Skolinspektionen behöver skolan rutiner för hur detta ska ske.

Av skollagen framgår vidare att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn i sin tur måste anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Skolinspektionen vill särskilt framhålla att personalens och rektorns anmälningsskyldighet är kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna och vidta eventuella åtgärder utifrån de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandlingar i framtiden.

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

I intervjuer med elever framkommer att det förekommer lektioner där eleverna har svårt att koncentrera sig på arbetsuppgifterna då klasskamrater stör studieron och där eleverna upplever att studierna blir lidande. Lärarna använder sig av disciplinära åtgärder, men detta ger ingen effekt. Eleverna uppger att studieron varierar beroende på vilken lärare de har. Under vissa lärares lektioner är studieron alltid god, medan det för andra lärare kan vara motsatsen. Av Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare under hösten 2012 framkommer att mer än hälften av de svarande (37 stycken) anser att påståendet "mitt barn har svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå" stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra". I intervjuer med lärare och rektorn bekräftas bilden av att vissa lärare har svårigheter att upprätthålla ordningen i klassrummen. Skolan har gjort vissa insatser, bland annat har ett arbetslag samarbetat med en psykolog, vilket har gett positiv effekt för just det arbetslaget. Det finns även enskilda lärare som söker stöd hos sina kollegor för att komma till rätta med situationen. I

skolan pågår dock inga diskussioner om hur studieron kan utvecklas utifrån de goda exempel och erfarenheter som finns inom skolan.

Enebyskolan har upprättat rutiner för hur lärarna ska handha disciplinära åtgärder och hur de ska dokumentera detta. Av intervju med lärare och rektorn framgår dock att lärarna inte dokumenterar när de använder sig av disciplinära åtgärder.

Tillsynen visar att det i skolan finns områden som eleverna upplever som stökiga och till viss del otrygga. Dessa områden ligger i korridorer där personalen sällan rör sig. I intervjuer med elever och personal framkommer att värdegrundsfrågor sällan diskuteras på skolnivå och att det saknas en samsyn kring dessa frågor. Det finns dock mentorer som diskuterar värdegrunden med eleverna, men detta sker främst utifrån en aktuell händelse och läraren bedömer att det behöver diskuteras. I Enebyskolan finns så kallade trivselcoacher, som består av elevrepresentanter från varje klass. Det är ett önskemål från trivselcoacherna att vuxna ska röra sig mer frekvent i vissa delar av skolan. Trivselcoacherna, tillsammans med skolans så kallade Trygghetsgrupp är med vid framtagandet av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Enebyskolan genomför enkäter om trivsel och trygghet som vårdnadshavare, elever och personal besvarar. Sammanställningar av enkäterna visar att både elever och lärare upplever att språkbruket som används inte är acceptabelt. Enkäten är ett av underlagen som skolan använder inför kartläggningen inför upprättandet av skolans plan mot kränkande behandling. Av planen framgår att insatser ska genomföras för att "förhindra skojbråk". Bland annat ska arbetslagen kartlägga oroliga tidpunkter och platser och se till att vuxna rör sig mer frekvent i dessa områden. Rektorn bekräftar att dessa insatser har påbörjats och att det finns planer på att omplacera arbetslagens arbetsrum för att det ska bli en naturlig spridning av lärarna i samtliga korridorer.

Tillsynen visar att skolans personal inte alltid rapporterar till rektorn då någon elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling och rektorn rapporterar inte alltid vidare till huvudmannen. I skolan har ett arbete påbörjats för att säkerställa att alla lärare följer de rutiner som finns i skolan om att rapportera till rektorn och att rektorn i sin tur ska rapportera till huvudmannen.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte bedriver ett tillräckligt aktivt arbete för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolans rapportering vid kränkande behandling brister. Vidare brister skolans dokumentation vid disciplinära åtgärder.

Författning

5 kap. 3, 6 och 24 §§skollagen

6 kap. 6, 7 och 10 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Säkerställa att beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår följande. Ett åtgärdsprogram är ett redskap för lärare, annan skolpersonal och rektor i arbetet med att stödja en elev i behov av särskilt stöd, så att han eller hon får förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska vidtas. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Vidare är det viktigt att de åtgärder som skolan utarbetar och dokumenterar är konkreta och utvärderingsbara, och att de är kopplade till elevens behov och de mål som har satts upp. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattaren samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram utarbetade under läsåret 2012/2013. I dessa åtgärdsprogram saknas dock information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogram fattas. Åtgärdsprogrammen utvärderas kontinuerligt och det framgår av utvärderingen om åtgärderna fortsätter eller om de ska revideras. Det upprättas emellertid inte något nytt åtgärdsprogram i dessa fall, vilket gör att vårdnadshavare inte kan överklaga beslutet.

Beslut om anpassad studiegång

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn besluta om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Vidare följer av förvaltningslagen att det normalt måste finnas en motivering till ett beslut.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Det framgår av intervjuer med såväl rektorn som lärare att det i skolan förs diskussioner om hur skolan ska förbättra sitt arbete kring den särskilda stödåtgärden anpassad

studiegång. Bland annat har skolan genomfört att ett beslut om anpassad studiegång ska utvärderas inom några veckor, för att säkerställa att åtgärden är den rätta.

Skolinspektionen har tagit del av ett par beslut om anpassad studiegång som fattats på Enebyskolan vårterminen 2013. Utformningen av besluten medför en otydlighet för mottagaren vad beslutet gäller och vilket författningsstöd som är aktuellt för det specifika beslutet. Vidare framgår det inte alltid tydligt av motiveringen i besluten varför eleven har anpassad studiegång och vad det är som har anpassats bort. Skolan använder en kommungemensam blankett med rubriken "Beslut om särskilt stöd/anpassad studiegång i grundskola och grundsärskola

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång inte uppfyller författningarnas krav.

Författning

3 kap. 9–10 §§ skollagen

28 kap. 16 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att föreskrifterna om betyg följs.
- Säkerställa att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utformas i enlighet med författningens krav.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner sammanfattar konkret vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Betygskatalog

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med författningarna. Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska den som beslutar om betyg förse uppgiften med sin egenhändiga signatur.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket tagit del av skolans betygskataloger. Av dessa framgår att det i vissa fall saknas signatur av den som beslutat om betyget.

Skolinspektionen bedömer att skolans betygskataloger inte utformas i enlighet med författningarna. Detta är särskilt viktigt då betygssättning är myndighetsutövning mot enskild och betygskatalogen är en garanti att det sker på ett rättssäkert sätt.

Skriftlig bedömning

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Av förarbetena (Skr. 2001/02:188) framgår att ett sådant dokument ska styrka den arbetsinsats som eleven gjort och de kunskaper som eleven har, vilket är betydelsefullt för självkänsla och självbild. Vidare beskriver den elevens studieutveckling, innehåller information om vilka mål som uppnåtts under grundskoletiden samt redovisar vilka stödåtgärder som satts in. Det blir också en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan så att eleven så snart som möjligt kan få det kompletterande stöd som behövs för att nå minst godkänt. Även i budgetpropositionen 2003/04 beskrivs syftet med en skriftlig bedömning. Ett exempel som nämns är att om ett språkval har avbrutits så att betyg inte kan sättas, ska eleven istället få en skriftlig bedömning som ska redovisa vilka kunskaper och färdigheter eleven tillägnat sig i ämnet.

Enligt Skolinspektionen är syftet med en skriftlig bedömning att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till målen eller kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskravet eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskravet som eleven inte nått.

Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan det kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga bedömningar från Enebyskolan daterade i juni 2012. Samtliga bedömningar utgår från tidigare kursplaner och är utformade på samma sätt oavsett ämne. Av bedömningen framgår alla de mål som eleven ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret enligt kursplanen för respektive ämne. Målen som eleven har uppnått anges. Däremot framgår inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av betygskriterierna/kunskapskraven som eleven inte nått.

Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga bedömningar inte utformats i enlighet med författningens krav.

Skriftliga individuella utvecklingsplaner

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:16) om utvecklingssamtalen och den skriftliga individuella utvecklingsplanen, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Omdömena ska inte innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper, utan en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen. Omdömena har en formativ funktion, vilket innebär att de ska stödja elevens fortsatta lärande och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter.

Av tillsynen framgår att eleverna har utvecklingssamtal en gång per termin och eleverna upplever att de får bra information om hur de kan utveckla sig i respektive ämne. I Skolinspektionens enkät har knappt 90 procent av föräldrarna svarat att det stämmer helt och hållet/stämmer ganska bra på påståendet "på utvecklingssamtalen får jag tydlig information om mitt barns kunskapsutveckling". I samband med tillsynen har Skolinspektionen tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner för höstterminen 2012. Av utvecklingsplanerna framgår det vad eleverna behöver utveckla i de olika ämnena. I vissa fall är det dock bli otydligt då Enebyskolan har valt att samla samtliga samhällsorienterande- respektive de naturorienterande ämnena under en rubrik och det är inte alltid som det är utskrivet vilket det aktuella ämnet är. Det varierar om lärarna har gjort en bedömning av elevens kunskapsutveckling. Det finns exempel där det klart framgår om eleven bedöms nå kunskapskraven eller inte, men det finns även omdömen där detta inte framgår. Vidare framgår det inte, varken i planen eller i respektive ämnes skriftliga omdöme, vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen bedömer att insatser behövs för att de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska innehålla information om elevens kunskapsutveckling och en planering för elevens fortsatta arbete mot läroplanens mål.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen

7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Säkerställa att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.
- Säkerställa att eleverna har tillgång till kurator.
- Säkerställa att språkval erbjuds i enlighet med författningarna.
- Säkerställa att långvarig frånvaro rapporteras till huvudman.

Motivering

Avgifter

Av skollagen framgår att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever.

I intervju med rektorn framkom att under tidigare rektorns ledning har eleverna i samband med en friluftsdag kunnat välja en skidresa som ett av alternativen. Eleverna fick själva bekosta liftkort och skidhyra för en ungefärlig kostnad av 250 kronor. Övriga alternativ som eleverna kunde välja på var kostnadsfria. Av granskningen framkommer att det i skolan fanns elever som inte kunde följa med på skidresan på grund av avgiften. Rektorn har beslutat att det i fortsättningen inte kommer att förekomma några avgifter i skolan. Skolinspektionen bedömer att bristen är rättad och avstår därmed från ingripande i denna del.

Studie- och yrkesvägledning

Av skollagen framgår att alla elever i grundskolan ska ha tillgång till vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Att eleverna ska kunna granska olika valmöjligheter och ta ställning till framtidsfrågor är viktiga mål som rör hela skolans personal. Enebyskolan har också en studie- och yrkesvägledare som är behörig. Emellertid framgår av intervjuer med såväl elever, lärare, och rektor att det finns brister i vägledningen både avseende enskilda samtal och information inför gymnasievalet. Det är rektorns ansvar att utveckla verksamheten utifrån de synpunkter som inkommer från såväl elever som personal. Rektorn har påbörjat ett arbete med att strukturera skolans studie- och yrkesvägledning för att säkerställa att eleverna får den vägledning de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till.

Elevhälsa

För eleverna ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator.

Under pågående läsår har eleverna på Enebyskolan haft ringa tillgång till kurator. Större delen av läsåret har det inte funnits någon kurator kopplad till skolenheten. Enligt skolans elevhälsoteam har detta påverkat skolans förebyggande arbete negativt. Det framgår att planerade förebyggande insatser, där kurators kompetens är en viktig komponent, inte har kunnat genomföras detta läsår. I intervjuer med lärare framgår att avsaknaden av kurator har påverkat skolans möjlighet att tillgodose elevers behov av stöd. Skolsköterskan upplever att hon inte har kunnat kompensera eleverna för avsaknaden av kurators kompetens. Rektorn uppger att rekrytering pågår för att anställa en kurator.

Skolinspektionen bedömer att elevernas behov av kurator inte tillgodoses.

Språkval

Av skolförordningen framgår att som alternativ till franska, spanska och tyska ska en elev få välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, engelska eller teckenspråk.

I intervjuer med lärare och rektorn framgår att i Enebyskolan erbjuds eleverna som alternativ till undervisning i moderna språk undervisning i så kallad b-svenska och b-engelska. Dessa alternativ får enbart elever välja som är i behov av stöd i något av dessa ämnen. Elever som inte når kunskapskraven i årskurs 6 i svenska eller engelska uppmanas att söka detta alternativ. Eleven kan inte välja att läsa ett av alternativen, utan får undervisning i båda språken.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erbjuds språkval i enlighet med författningarnas krav. Eleverna ska ges möjlighet att fritt välja ett modernt språk eller ett alternativ till dessa och språkvalet ska inte användas som ett alternativ till särskilt stöd.

Frånvarande elever

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Vidare har alla skolpliktiga barn rätt till en grundläggande utbildning i allmän skola. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:34) om arbetet med att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan framgår bland annat att huvudmannen som ytterst ansvarig för skolans verksamhet bör ge stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaro på skolenheten. Huvudmannen bör ha rutiner för att se till att skolplikten fullgörs och för att få en samlad bild av elevernas frånvaro. Detta är en förutsättning för att kommunen ska kunna kontrollera att alla skolpliktiga elever fullgör sin skolplikt och får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Även rektorn bör skapa rutiner för kontinuerlig frånvarorapportering. Vidare måste skolan hela tiden fortsätta sin strävan att finna lösningar vid hög frånvaro. Det är därför viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp och om de visats sig verkningslösa, att nya åtgärder provas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen.

Tillsynen visar att det finns några elever som är långvarigt frånvarande från utbildningen i skolan. Några av dessa elever kommer till skolan men sitter i korridoren och deltar inte i någon undervisning. Skolan har kännedom om eleverna med hög frånvaro och tillsynen visar att utredningar har gjorts, åtgärder har satts in och kontakt har även tagits med andra samhällsaktörer. Detta har dock inte alltid lett till någon förbättring av elevernas närvaro i utbildningen vid skolan. Skolan omprövar dock åtgärderna kontinuerligt.

Tillsynen visar att skolan inte har informerat huvudmannen om alla skolans frånvarande elever och skolan har följaktligen inte heller fått något stöd från huvudmannen i dessa ärenden.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte rapporterar långvarig frånvaro till huvudmannen, så att huvudmannen kan säkerställa att eleverna fullgör sin skolgång.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen
10 kap. 10–11 §§ skollagen
7 kap. 2, 20 och 22 §§ skollagen
9 kap. 6 § skolförordningen
Lgr 11 2.6 Skolan och omvärlden

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun en anmärkning.

Norrköpings kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 1 november 2013.

Undervisning och lärande

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Av Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att undervisningen i Enebyskolan i stort sett är helt ämnesuppdelad, det vill säga att varje ämne läses för sig. Rektorn uppger att det kan förekomma att några enstaka lärare samarbetar över ämnena, men att detta arbete i så fall sker helt på eget initiativ. I intervjuer med lärare framgår att ingen av dem arbetar ämnesövergripande och de har inte heller kännedom om att någon annan lärare skulle göra det. Rektorn uppger att ännu förs inga diskussioner om hur arbetet ska utvecklas så att eleverna får möjlighet att arbeta ämnesövergripande och uppfatta större kunskapsområden.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen inte samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Vid Enebyskolan som helhet fungerar väl. Lärarna har ett strukturerat arbete kring pedagogiska planeringar och eleverna upplever en trygghet i de bedömningar som görs av elevernas kunskapsutveckling. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen som mindre allvarlig och huvudmannen tilldelas en anmärkning, i.

Författning

Lgr 11 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Jon Torkelstam, Rut Hård af Segerstad och Sofia Lindstrand deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Malin Lundquist
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).